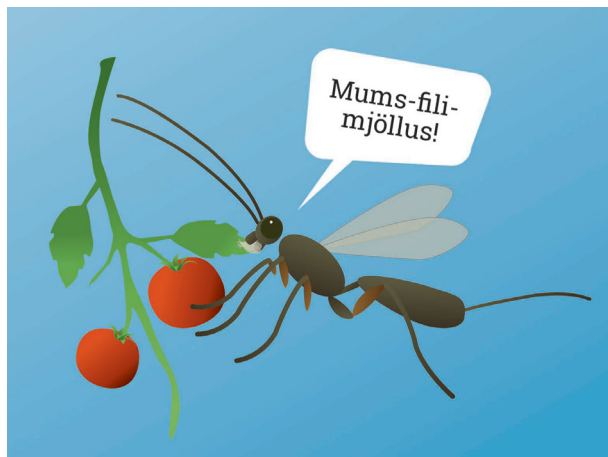

1. Fräscha frukter

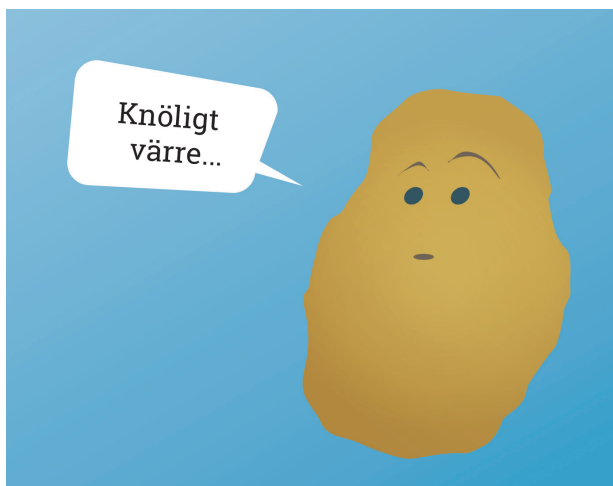
När äpplen eller annan frukt odlas kan de komma insekter och svampar till träden eller växterna för att mumsa på dem. Det kan göra att det blir färre frukter. Odlaren kan spruta konstgjorda kemiska bekämpningsmedel på äppelträden så att insekterna dör och svampar inte kan växa. Då blir äpplena fina utan prickar och angrepp. Men bekämpningsmedel kan innehålla ämnen som inte är så bra för naturen. De hamnar till sist i mark, sjöar och hav. De som jobbar i fruktodlingarna och använder medlen kan också bli sjuka av dem. Istället kan man locka dit eller sätta ut andra insekter som äter upp de ovälkomna insekterna. Det gör ekologiska odlare. Till exempel kan man använda sig av parasitsteklar i tomatodlingar. De gillar mjöllöss som gillar tomatplantor. Parasitsteklarna äter upp mjöllösen och tomatplantorna kan växa ifred. På äppelträd kan man använda falska parningsdofter som förvirrar krypen så att de inte parar sig. Då blir de inte så många – och äpplena kan växa till sig i lugn och ro.

Fråga: Hur kan parasitsteklar hjälpa en bonde?

---

2. Känsliga knölar

Potatis växer på åkrar. Själva potatisknölen ligger under jorden och det som sticker upp kallas för blast. Bladmögel gillar potatisplantorna och mumsar gärna på dem. Då växer potatisen sämre. Vissa sorters potatis angrips oftare än andra sorter, och odlas potatisen på samma åker år efter år lockas ännu mer bladmögel fram. Potatisplantor är faktiskt en av de mest känsliga ät-växterna som odlas i Sverige. De ekologiska odlarna använder konstgjorda kemiska bekämpningsmedel så att bladmögel och ogräs dör. Det knepiga är att medlen inte bara stannar på potatisplantan, utan sprider sig till marken och vattnet och är skadliga för djur som finns där. De som odlar eko-potatis använder inte skadliga kemiska bekämpningsmedel.

Det går att välja ekologisk frukt och grönsaker i affären. Särskilt bra är det att välja ekologiska bananer, vindruvor och potatis/chips.

Det går att välja ekologisk frukt och grönsaker i affären. Särskilt bra är det att välja ekologiska bananer, vindruvor och potatis/chips.

Fråga: På vilket sätt är ekologisk potatis bra för naturen?

---

3. Schyssta bananer

I Sverige äter vi mycket bananer. Varje person äter i snitt fler än 100 bananer om året. Bananerna växer på bananträd som odlas i varma länder. På många o-ekologiska bananodlingar används ett av världens farligaste bekämpningsmedel för att hålla ogräs borta. Det har länge varit förbjudet i Sverige för att det är så giftigt. Men det är ju lika giftigt överallt och kan skada både natur och djur. De som jobbar på bananodlingarna kan bli sjuka av det. Som tur är har många bananätare redan bytt till ekologiska bananer.

Fråga: Vad betyder eko-märkena på en banan?

---

4. Eko och KRAV

Växter som odlas på en åker riskerar att få insekter, ogräs och svampar som kommer och mumsar på dem. Oekologiska bönder sprutar konstgjorda kemiska bekämpningsmedel på växterna för att få de objudna matgästerna att försvinna. De ekologiska bönderna får däremot inte spruta kemiska bekämpningsmedel på sina åkrar. Istället använder de olika fiffiga lösningar. En lösning är att locka till sig andra djur som kan vakta åkern. Andra lösningar är att sätta ut fågelholkar och "hotell" för tvestjärtar. En annan är att byta växter på åkrarna varje år. Då trivs

inte ovälkomna insekter och ogräs. Men det gör däremot vilda fåglar, fjärilar, humlor, bin och de vaktande insekterna. Därför finns det fler vilda växter, fåglar och insekter runt en ekologisk gård än runt en o-ekologisk. På naturens finurliga sätt balanserar de varandra. Insekterna hjälper till att pollinera grödorna så att skörden ökar. Fåglarna hjälper till att äta upp djur som förstör skörden.

Står det "ekologisk" på förpackningen så ska köttbullarna, mjölken eller potatisen vara just det – ekologisk. Det är förbjudet att skriva ordet ekologiskt om det inte följer reglerna för ekologisk produktion. Man kan också kika efter märken. De vanligaste är KRAV och EU-lövet. KRAV är lite tuffare och har fler regler än EU-lövet om att djur och arbetare ska ha det bra. Alla, från bonden till bageriet och affären, får besök varje år för att se att reglerna följs.

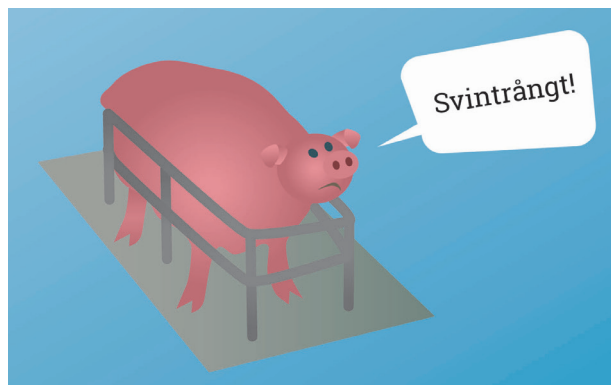
Fråga: Varför trivs fler olika slags djur på en ekologisk gård?

---

5. Gladare grisar och härligare hönsliv

Grisar gillar att bada i gyttja och böka i jorden med sitt tryne. De o-ekologiska grisarna får oftast bara vara inomhus, och där har de svårt att göra det de tycker bäst om. I ekologisk produktion är det ett krav att grisarna har möjlighet att vara utomhus hela året om. På en KRAV-märkt gård ska grisarna också kunna svalka sig på sommaren, till exempel i ett gyttjebad. Griskött blir bland annat korv, smörgåsskinka, julskinka och köttfärs. Man kan fråga efter ekologiskt kött i affären.

Hönor gillar att sprätta omkring, picka i marken och leta mask. Hönor gillar också att bada i sand. Därför får de ekologiska hönsen komma ut på sommaren och göra just det. De får också minst åtta timmars nattvila, mer plats och dagsljus när de är inomhus.

Fråga: Vad gillar grisar och höns att göra utomhus?

---

6. De livsviktiga vilda bina

Bin, humlor och andra insekter flyger från blomma till blomma och hjälper till att göra nya blommor, frukt och bär. Alldeles gratis. Det kallas för att pollinera. Utan vilda bin och andra pollinerande insekter skulle det bli väldigt tomt i frukt- och grönsaksdisken i affären. De senaste åren har det blivit färre och färre bin. På vissa ställen har vissa sorters bin helt försvunnit.

Det råder mat- och bostadsbrist för vilda bin. De behöver något säkert ställe att lägga sina ägg på. De gillar att bygga bon i diken, gamla träd, och andra saker de kan krypa in i. Sådana ställen blir allt svårare att hitta när en och samma gröda odlas på stora fält. Bina måste också ha mat. Vildbin är petiga med maten och kan ofta bara äta från ett fåtal blommande växter. De är inte heller duktiga på att flyga långa sträckor. Är det för långt till maten kan bina helt enkelt inte överleva. Ett annat hot mot bin är farliga bekämpningsmedel som används i det o-ekologiska jordbruket. Antingen kan det förgifta dem, göra dem sjuka eller ta död på de blommor som bina är beroende av.

Fråga: Var gillar bin att bygga sina bon?
